

مقدمه:

از دیرباز انسان همواره مواجه باصدمات ناشی از موارد اورژانسها، حوادث و بلایای انسان ساخت و طبیعی و شرایط خاص و مشکلات ناشی از آنها بوده است. که انسان کنترلی بر بروز حوادث و بلایای طبیعی نداشته اما میتواند در کنترل و مدیریت تبعات حاصل از آن مداخله داشته باشد. ازطرف دیگر رشد روزافزون فناوری ها و صنعتی شدن سریع جوامع، برگسترده‌گی ابعاد این شرایط دامن زده و بر پیچیدگی آن افزوده است، و این امر، بکارگیری مهارت ها و توانایی های پرستاری در اورژانسها و مدیریت این شرایط در وضعیت فوریتها، حوادث و بلایا را بسیار مورد تاکید قرار می دهد.

ایران نیز به عنوان کشوری که سوابق زیادی در بروز سوانح، حوادث و بلایای طبیعی و غیرطبیعی داشته و همچنین کشوری که در راستای رشد و توسعه و صنعتی شدن گام برداشته است از این قاعده مستثنی نیست، لذا وجود نیروهای انسانی متبحر و متعهد جهت مداخله و ارائه خدمات سلامتی که اولین مطالبه مردم در زمان وقوع حوادث و فوریت هاست از ضروریات خواهد بود.

عنوان و مقطع رشته به فارسی و انگلیسی

Emergency Nursing (M.Sc.)

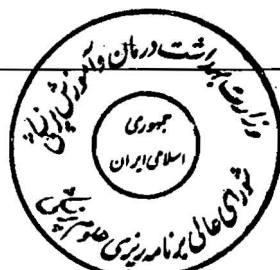
دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری اورژانس

تعریف رشته:

رشته پرستاری اورژانس در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته، یکی از رشته های گروه پزشکی است که دانش آموختگان آن قادر خواهند بود، در زمان فوریتها، حوادث و بلایا، نیازهای فوری سلامت بیماران و یا آسیب دیدگان را به صورت مستقل (در شرایط اضطرار) و یا در تیم سلامت تأمین نمایند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

- قبولی در آزمون ورودی مطابق با ضوابط و مقررات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته پرستاری یا فوریتهای پزشکی
- داشتن حداقل ۲ سال سابقه کار با مدرک کارشناسی (پرستاری یا فوریت های پزشکی) در عرصه های بالینی و فوریتها با تایید معاونت درمان دانشگاه مربوطه

مواد امتحانی و ضرایب آن:

ردیف	ماده امتحانی	ضریب
۱	پرستاری داخلی- جراحی	۲
۲	پرستاری فوریت‌ها و بلایا	۴
۳	پرستاری بهداشت جامعه	۲
۴	اصول مدیریت	۱
۵	پرستاری سلامت روان	۱
۶	زبان عمومی	۲

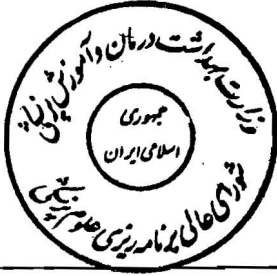

* جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

از اوایل قرن گذشته باتوجه به شکل گیری علم مدیریت فوریت‌های پزشکی، حوادث و مراقبت‌های اضطراری، لزوم ظرفیت سازی و آموزش افراد حرفه ای مورد تاکید قرار گرفته است. سازمان بهداشت جهانی بر تربیت و آماده ساختن افراد حرفه ای به نحوی که بتوانند بطور سریع، موثر و مطمئن در تیم های سلامت در فوریتها و حوادث و بلایا اقدام کنند تاکید ویژه دارد. پس از جنگ جهانی دوم ضرورت وجود رشته پرستاری اورژانس بیش از پیش مورد تاکید قرار گرفت و آموزش پرستاران بصورت آکادمیک و در قالب دوره های تحصیلی در کشورهای پیشرفته ای همچون انگلستان و آمریکا آغاز گردید. در سالهای اخیر با توجه به نیاز مبرم به کارکنان حرفه ای و ماهر برای مقابله با فوریتها و حوادث، علاقه به راه اندازی دوره های تکمیلی پرستاری فوریتها و مدیریت حوادث منجر به گسترش روزافزون این دوره ها در سطح دانشگاههای جهان شده است. از همین روی، در بسیاری از کشورهای جهان سازمان های دولتی و غیر دولتی متولی برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت در رابطه با پرستاری فوریتها و مدیریت سلامت در حوادث و بلایا بوده است. این نیاز در سالهای گذشته در کشور ما نیز مورد توجه متخصصان و متولیان امور مربوط به فوریتها و حوادث قرار گرفت. تابحال در زمینه پرستاری فوریتها و حوادث، دوره های تحصیلات تکمیلی راه اندازی نگردیده است. در این زمینه صرفاً میتوان به برخی از دوره های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت برگزار شده در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و سازمان هلال احمر اشاره نمود. همچنین برای اولین بار دوره ای کوتاه مدت تحت عنوان مدیریت سلامت در حوادث برای پرستاران تدوین و به همت اداره پرستاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۸۶ برای کلیه مدیران پرستاری کشور اجرا شده است.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

۱- بخش‌های اورژانس بیمارستانی

۲- اورژانس‌های پیش‌بیمارستانی

۳- مراکز بهداشتی درمانی

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

در تدوین این برنامه، بر ارزش‌های زیر تأکید می‌شود:

- قایل بودن به حق حیات برای تمامی انسانها
- تأکید بر رعایت عدالت در برخورداری از حق سلامت برای آحاد جامعه
- تأکید بر بهره‌گیری بهینه از فرصت‌های طلایی برای حفظ سلامت انسانها در شرایط فوری و حوادث و بلایا
- یاری‌رسانی فوری، با بهترین کیفیت به مددجویان، فارغ از هرگونه تبعیض سنی، جنسی، نژادی، قومی یا اقتصادی اجتماعی در کلیه فوریت‌های مرتبط با سلامت
- تأکید بر رویکرد جامع (جسمی-روانی-معنوی و اجتماعی) و جامعه‌نگر
- تأکید بر رعایت اخلاق حرفه‌ای، اسلامی در کلیه شئون
- تأکید بر پیشگیری و ارتقای سلامت
- توجه به بافت فرهنگی و تاریخی جامعه در ارائه خدمات
- تأکید بر شکل‌گیری نگرش و باورهای دانشجویان متناسب با حرفه مقدس پرستاری

دورنما (چشم‌انداز):

- دانش‌آموختگان این رشته در متحول ساختن اساس ارائه خدمات سلامت در پرستاری فوریت‌ها و شرایط بحرانی حوادث و اورژانس نقش کلیدی خواهند داشت.
- با بکارگیری دانش‌آموختگان این رشته در بخش عمده‌ای از سیستم ارائه خدمات اورژانس کشور، شاخص‌های کیفی ارائه خدمات ارتقاء خواهد یافت.
- عوارض متعددی که متعاقب شرایط فوری و حوادث و اورژانس بروز می‌نماید با حضور دانش‌آموختگان این رشته، کاهش خواهد یافت.

رسالت (ماموریت):

رسالت این رشته، تربیت پرستارانی آگاه و توانمند در زمینه ارائه خدمات پرستاری در اورژانسها، بلایا، حوادث و سوانح است که با تعهد و دلسوزی، آمادگی برنامه ریزی و مقابله با حوادث غیر مترقبه رادر حوزه سلامت داشته و با استفاده از مهارت‌های بالینی و مدیریتی در کمترین زمان ممکن و با بیشترین بازده مداخلات پرستاری مورد نیاز را به مددجویان چه به صورت انفرادی و چه دسته جمعی ارائه دهند و افراد یا گروه های تحت نظر خود را در جهت کنترل شرایط حوادث فوری و بلایا(مرگ و میر و آسیب و صدمات مالی و جانی) هدایت و رهبری نمایند تا بدین وسیله از آسیب های سلامتی وارد شده به مردم تا حد ممکن کاسته و بازسازی سلامت مردم را تسریع نمایند.

پیامدهای مورد انتظار از دانش‌آموختگان :

دانش‌آموختگان این دوره باید قادر باشند:

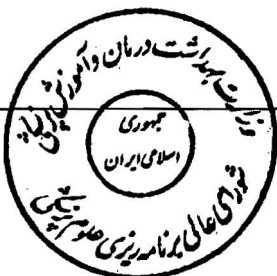
- برقراری ارتباط مناسب حرفه ای با مددجویان/ بیماران، همراهان، تیم اورژانس و حوادث و مسئولین سلامت منطقه تحت پوشش، جهت رفع مشکلات.
- تشخیص و ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان/بیماران
- مراقبت پرستاری براساس مدل های مبتنی بر شواهد پرستاری مرتبط با خدمات اورژانس.
- مراقبت اختصاصی پرستاری بیماران دچار مولتیپل تروما، سوختگی، حوادث شیمیایی و هسته ای و نظایر آنها
- برنامه ریزی و اجرای مدیریت پرستاری اورژانس.
- بکار بستن مدیریت پرستاری باتوجه به نیاز مددجویان در صحنه های حادثه.
- آموزش نکات ضروری به مددجو، خانواده و کارکنان
- مشارکت در پژوهش و اجرای پژوهش های کاربردی

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

پژوهشی

مراقبتی مدیریتی آموزشی

تشخیصی و تریاژ

وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:

در نقش تشخیصی-تریاز

- ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان /بیماران در مراکز اورژانس و صحنه های حادثه
- شناسائی و ثبت مشکل نیازهای فوریتی بیماران یا آسیب دیدگان.
- تریاز و پیگیری تا رفع مشکل بیماران و مصدومین

در نقش مراقبتی

- انجام اقدامات اولیه فوری پرستاری مبتنی بر شواهد مانند بررسی بالینی، احیاء، پایش، تثبیت علائم حیاتی و انتقال صحیح بیمار یا افراد آسیب دیده به مراکز درمانی
- آمادگی برای حضور فعال در بخشهای اورژانس جهت ارائه خدمات پرستاری به مصدومین تصادفات رانندگی، حوادث فیزیکی، شیمیایی، هسته ای و غیره
- انجام اقدامات لازم برای آسیب دیدگان، برحسب نوع آسیب (طوفان، زلزله و سیل) از ابتدای بروز حادثه تا بازسازی و برگشت بیمار به زندگی طبیعی.

در نقش مدیریتی

- مدیریت پایگاه‌های اورژانس پیش بیمارستانی
- مدیریت نیازهای پرستاری در حوادث و بلایا
- ارزیابی، تحلیل و به کارگیری مدل های مدیریتی مناسب در خدمات پرستاری در بخش های اورژانس و صحنه های حادثه

در نقش آموزشی

- آموزش کارکنان و پرستاران شاغل در بخشهای اورژانس
- آموزش مردم و مددجویان در صحنه های حوادث و فوریتها
- مشارکت در تدوین دستورالعمل های آموزشی با مسئولین سلامت جامعه
- خودآموزی مداوم و ارتقای دانش و توانمندیهای خود

در نقش پژوهشی

- طراحی، اجرا و انتشار پژوهشهای مرتبط با رشته و مشارکت در طرح های مرتبط پژوهشی در نظام سلامت

توانمندی و مهارت‌های اصلی مورد انتظار

(Expected Competencies)

الف: توانمندی های عمومی مورد انتظار: (General Competencies)

- مهارت‌های ارتباطی
- آموزش
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت های مدیریت (سیاستگذاری- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت، کنترل و ارزشیابی)
- مبتنی بر شواهد
- حرفه ای گرایی

ب: توانمندی های اختصاصی مورد انتظار: (Special Competencies)

توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- برقراری ارتباط مناسب حرفه ای با مددجویان/ بیماران، همراهان و تیم اورژانس و حوادث و مسئولین سلامت منطقه تحت پوشش، جهت رفع مشکلات
- تشخیص و ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان/ بیماران
- مراقبت پرستاری براساس مدل های مبتنی بر شواهد پرستاری مرتبط با خدمات اورژانس
- مراقبت اختصاصی پرستاری بیماران دچار مولتیپل تروما، سوختگی، حوادث شیمیایی و هسته ای و نظایر آنها
- مدیریت پرستاری اورژانس
- مدیریت پرستاری مددجویان در صحنه های حادثه
- آموزش نکات ضروری به مددجو، خانواده و پرسنل
- مشارکت در پژوهش و اجرای پژوهش های کاربردی
- ارائه خدمات سلامتی در زمان بروز حوادث و بلایا
- مدیریت بخش اورژانس و صحنه های حوادث و بلایا

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری				مهارت
کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	
۲۶	۲۰	۴	۲	بازکردن مسیر عروقی (شریانی - وریدی)
۲۶	۲۰	۴	۲	نمونه گیری
۱۶	۱۰	۴	۲	BLS و ریزمهارت های مربوطه
۲۰	۱۲	۶	۲	اجیاء ، تثبیت و CPR پایه (BCLS) و پیشرفته
۲۶	۱۰	۴	۲	ACLS و ریز مهارت‌های مربوطه
۳۰	۲۰	۶	۴	انتقال صحیح فرد آسیب دیده یا بیمار
۲۰	۱۰	۶	۴	کاربرد D.C. شوک
۴۰	۳۰	۶	۴	مراقبت از CV-Line
۱۰	۶	۲	۲	مراقبت از بیمار دارای پیس میکر
۲۴	۲۰	۲	۲	مدیریت تزریق خون و فرآورده های خونی تحت نظارت پزشک
۳۰	۲۴	۴	۲	تزریق ، انفوزیون و پایش داروهای حساس با تجویز پزشک
۲۸	۳۰	۶	۲	پایش و مراقبت بیمار مبتلا به پرفشاری خون شریانی و خیم
۴۲	۳۰	۸	۴	اکسیژن درمانی
۲۲	۱۵	۴	۳	مراقبت از بیمار دچار سوختگی
۳۷	۳۰	۴	۳	مراقبت از بیمار ترومایی
۳۰	۲۵	۳	۲	مراقبت از بیمار دچار کاهش سطح هوشیاری
۳۰	۲۵	۳	۲	مراقبت از خونریزی و شوک
۱۵	۱۰	۳	۲	مراقبت از گزش حشرات، خزندگان و حیوانات
۱۵	۱۰	۳	۲	مراقبت از افراد گرمزده و سرمزده
۱۵	۱۰	۳	۲	مراقبت از برق گرفتگی
۱۲	۸	۲	۲	مراقبت از غریق
۲۰	۱۵	۳	۲	مراقبت از بیماران دچار حوادث عروقی
۳۰	۲۵	۳	۲	مراقبت و آماده سازی مصدومین برای اعمال جراحی
۳۵	۳۰	۳	۲	مراقبت از سایر موارد اورژانس تحت نظر پزشک
۲۸	۲۰	۵	۳	مدیریت درد و استرس
۲۵	۲۰	۳	۲	برخورد مراقبتی با خودکشی
۱۵	۱۰	۳	۲	مراقبت در اورژانسهای روانپزشکی
۲۵	۲۰	۳	۲	مراقبت مسمومین
۱۵	۱۰	۳	۲	حمایت روانی از آسیب دیدگان

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

- این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:
- یادگیری مبتنی بر وظایف (Task based)
- یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem based)
- یادگیری مبتنی بر موضوع (Subject directed)
- یادگیری مبتنی بر شواهد (evidence based)
- دیسسیپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز

- تلفیقی از دانشجو و استاد محوری
- یادگیری جامعه‌نگر (community oriented)
- آموزش بیمارستانی (hospital based)
- یادگیری سیستماتیک

روش‌ها و فنون آموزشی:

- در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:
- انواع کنفرانسهای داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌های و بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - case presentation
- گزارش صبحگاهی - راندهای کاری و آموزشی - آموزش سرپایی - آموزش در اتاق عمل یا اتاق اقدامات عملی
- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه سازی
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- self education, self study
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

۱. در صورتیکه با بیمار سر و کار دارند، منشور حقوقی بیماران^(۱) را دقیقاً رعایت نمایند
۲. مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند (لازم است این مقررات توسط گروه یا بخش مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان قرار داده شود).
۳. مقررات مرتبط با Dress Code^(۲) را رعایت نمایند
۴. از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند
۵. به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند
۶. در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند
۷. در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند
- موارد ۱ و ۲ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی

دانش‌آموختگان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

- OSFE   OSLE   OSCE   آزمون تعاملی رایانه‌ای   شفاهی   کتبی
 DOPS   آزمون ۳۶۰ درجه

ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

- ★ دوره ای
★ نیمسال
★ نهایی

